

PROJEKT GRÖNA NÄRINGAR SLUTRAPPORT

Beatrice Ramnerö

Jessica Lindberg

Jan-2024

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning/verksamhetsberättelse.....	2
2. Gröna Näringars verksamhet	4
3. Resultat	5
4. Jämförelse med ursprungligt uppdrag.....	7
5. Kvarstående problem/aktiviteter	8
6. Efterkalkyl/effekter	8
7. Erfarenheter av projektet.....	9

1. Sammanfattning/verksamhetsberättelse

Projekt Gröna Näringar har mellan 2018–2023 arbetat mot visionen ”att det gröna näringslivet ska vara en av Norrbottens starkaste tillväxtnäringar. För att kunna bidra till den regionala livsmedelsstrategin Nära Mat, nå den vision vi satt upp och de missioner vi gett oss själva i uppdrag, har projekt Gröna Näringar behövt fungera som en motor som genom samverkan driver utveckling, innovation och tillväxt med fokus på närings behov och efterfrågan. Stor vikt har därför lagts på att öka kunskapen och intresset för de gröna näringarna genom en rad olika insatser, bland annat pilot- och spjutspetsprojekt som visar på de olika möjligheter som finns inom de gröna näringarna. Genom att stärka samverkan, initiera fler samarbeten inom branschen, men även gränsöverskridande, har värdefulla relationer och nätverk mellan olika aktörer skapats som i sin tur gett oss goda förutsättningar att arbeta mot projektets uppsatta mål. För att tydliggöra projekt Gröna Näringars roll och skapa ett mer effektivt och fokuserat arbetssätt för att arbeta mot visionen har fem missioner identifierats. Dessa missioner har gett oss en tydlig styrning och riktning mot visionen både inom projektets ramar samt i den bestående verksamhet som vi ämnat etablera. Nedan illustreras hur de fem missionerna delats upp och senare mynnar ut i tillhörande delmål.

I den matris (bilaga 2) samt i aktivitetsrapporten (bilaga 1) redovisas samtliga aktiviteter och projekt som utförts kopplade till delmålen, samt hur väl vi lyckats genomföra dessa.

Bild 1. Beskrivning av de fem missionerna och hur de definieras till delmål.

Mission 1: EN ATTRAKTIV SEKTOR.

Gröna Näringar har jobbat för att det gröna näringslivet ska ses som en självklar och framgångsrik del av Norrbottens näringsliv.

Projekt Gröna Näringar har jobbat för att det gröna näringslivet ska ses som en självklar och framgångsrik del av Norrbottens näringsliv, en basnäring. Genom att ha initierat pilotprojekt, främjat innovation och etablerat testbäddar i samverkan med andra aktörer, har projekt Gröna Näringar förhoppningsvis kunna bidra till tillväxt, effektivisering, digitalisering och en ökad lönsamhet, hållbarhet och stolthet bland länets gröna företagare. Att de gröna näringarna ska bli en alltmer lönsam och konkurrenskraftig sektor inom vilken de som arbetar har en god framtidstro är av största vikt för att göra näringarna mer attraktiva. Genom att vi närvarat och lyft fram det gröna näringslivet i olika sammanhang har vi i projekt Gröna Näringar jobbat för att öka kännedomen och förståelsen för näringens förutsättningar och möjligheter inom Norrbottens näringsliv. Projekt Gröna Näringar har jobbat för relationsskapande och kommunikation för att skapa intresse och ökad attraktion för de gröna näringarna vilket på sikt kan leda till att den gröna näringen lockar till sig fler samarbetspartners och investerare.

Mission 2: EN GOD SAMVERKAN.

Gröna Näringar har jobbat för att stärka samverkan mellan näringens aktörer och gränsöverskridande.

Den gröna näringens aktörer har gemensamt antagit den regionala livsmedelsstrategin Nära Mat och åtagit sig att jobba för att genomföra den. Projekt Gröna Näringar har jobbat för att stärka samverkan mellan näringens aktörer och även stärka samverkan med andra branscher så som besöksnäringen. För att stärka samverkan har Gröna Näringar jobbat för att skapa samhörighet, skapat mötesplatser och stärkt befintliga samt utveckla nya nätverk. Gröna Näringar har även jobbat för att bidra till att nya möten och positiva krockar mellan olika aktörer ska ske. Genom att jobba över gränsen och stärka samverkan med andra branscher har Gröna Näringar försökt flytta fram positionerna för att locka fler samarbetspartners och exempelvis skapat större samverkansprojekt som lett till nya innovationer. Genom en stärkt samverkan mellan aktörerna inom de gröna näringarna skapas en ökad stolthet, stärkt identitet och en högre framtidstro.

Mission 3: EN HÅLLBAR TILLVÄXT.

Gröna Näringar arbetar för att det långsiktigt skapas hållbar tillväxt inom Norrbottens gröna näringar.

Projekt Gröna Näringar ska jobba för att fler jobb skapas inom Norrbottens gröna näringar. Det finns fortfarande en stor potential att växla upp näringen och ett behov att öka länets försörjningsförmåga. För att skapa en långsiktigt hållbar tillväxt krävs en ökad lönsamhet och en ökad framtidstro bland den gröna näringens företagare. Projekt Gröna Näringar har jobbat för ett ökat företagstänk, färre tillväxthinder och fler innovationer.

Mission 4: EN TRYGG KOMPETENSFÖRSÖRJNING.

Gröna Näringar har jobbat för att det ska bli lättare att rekrytera kompetent personal inom de gröna näringarna.

Projekt Gröna Näringar har jobbat för att bidra till att trygga kompetensförsörjningen inom Norrbottens gröna näringar genom att skapa ett ökat intresse för branschen och i förlängningen ett ökat intresse att utbilda sig inom och jobba inom det gröna näringslivet. Projekt Gröna Näringar har både arbetat för att få fler sökande till Grans Naturbruksgymnasium, fler som utbildar sig inom de gröna näringarna och få fler sökande till jobb inom näringen. En ökad kännedom om vilka arbetsmöjligheter som finns är viktig, både regionalt, men även nationellt, för att locka folk att flytta hit från andra delar av landet och världen. Projekt Gröna Näringar har också arbetat för att öka kompetensen bland de som redan är inom näringen genom stärkt samverkan med forskning, kompetenshöjande insatser och projekt som ska generera nya kunskaper.

Mission 5: HÖG EFTERFRÅGAN.

Gröna Näringar arbetar för att öka efterfrågan på och tillgängligheten av den gröna näringens produkter.

Gröna Näringar har jobbat för att det ska vara en hög efterfrågan på produkter från de gröna näringarna genom att synliggöra och öka kännedomen om lokal mat och andra produkter från näringen. Projekt Gröna Näringar har också jobbat för att öka upphandlingen av lokalproducerad mat och genom det öka efterfrågan. Genom att öka efterfrågan på lokalproducerad mat har Gröna Näringar bidragit till att öka produktionen av livsmedel och genom det till en stärkt försörjningsförmåga. Projekt Gröna Näringar har också jobbat för att öka tillgängligheten av gröna näringens produkter genom att bland annat skapa fler försäljningskanaler.

2. Gröna Näringars verksamhet

Gröna Näringars verksamhet planerades utifrån missionernas delmål med siktet mot att genomföra missionerna och nå visionen. Verksamheten kan också beskrivas med *bild 1*. Pilot- och spjutspetsprojekt är en viktig del för att flytta fram positionerna och skapa ett större intresse för de gröna näringarna, därför har det också varit en viktig del av projekt Gröna Näringar arbete. Huvuddelen av tiden har lagts på de andra två blocken; att jobba med det vi här kallar ”basen” och att jobba med att bygga samverkan. I ”basen” har ingått att jobba för att öka kännedomen om gröna näringarna, att jobba med informationsspridning, kommunikation, kompetenshöjande insatser och liknande. Det är ett arbete som aldrig blir färdigt och som måste fortgå hela tiden. Arbetet med att bygga samverkan är ett arbete som inte alltid syns, men som är otroligt viktigt för att stärka de gröna näringarna. Det handlar om att öka kontaktskapandet, skapa nätverk och mötesplatser.

Bild 1. Beskrivning av Gröna Näringars verksamhet.

Projekt Gröna Näringar arbete har letts av en projektgrupp där projektledaren för Gröna Näringar varit sammankallande. Projektgruppen har träffats 4 ggr/år och består av representanter från Region Norrbotten, LRF Norrbotten, LRF Ungdom, Piteå kommuns näringslivsavdelning samt Länsstyrelsen Norrbottens Län. Till 2 externa projekt har även en konsult hyrts in med spetskompetens till vissa aktiviteter.

3. Resultat

Syftet med projektet har varit att det gröna näringslivet ska bli en av Norrbottens starkaste tillväxtnäringsar och att år 2025 uppfattas projekt Gröna Näringar som den självklara motorn som genom samverkan driver utveckling, innovation och tillväxt i Norrbottens gröna näringar.

- De mål som sattes upp i den tidiga projektformuleringen fungerade inte i praktiken att arbeta mot av flera anledningar, därför reviderades dessa under projektets gång tillsammans med projektgruppen. Hela bakgrunden till detta och beskrivningen av hur processen gick till och hur målen ändrades återfinns i bilaga 1
- Uppföljning av de aktiviteter som genomförts, och hur de uppfyllts kopplat mot projektets missioner och delmål ses i matrisen (bilaga 2).

Som kan utläsas av matrisen (bilaga 2) har måluppfyllelsen av projekt Gröna Näringar varit god. Dock finns avvikelser som bland annat har koppling till pandemin då många av de inplanerade, fysiska aktiviteterna inte var möjliga att genomföra, men att vi också efter pandemin valde andra sätt att arbeta med och samarbeta runt frågorna (till exempel inom området forskning).

Den indikator som ingår i projektbeslutet är antal samverkande parter i projektet. Det är sex parter som samverkat närmast inom Gröna Näringar: Piteå kommun, Region Norrbotten, LRF, Hushållningssällskapet, Grans Naturbruksgymnasium och Länsstyrelsen Norrbotten. Utöver det

jobbade vi med en rad ytterligare samverkanspartners inom olika projekt och initiativ och deltog även i en rad sammanslutningar med organisationer som har liknande uppdrag som projekt Gröna Näringar. Exempel på samverkanspartners: Kreativa Byar Ek För, SAMLA Sverige, Norrlandskusten, Polarbröd, Piteå Science Park, RiSE, Sveriges Lantbruksuniversitet, Jordbruksverket m.fl. Vi har även ett nätverk med företagare inom de gröna näringarna som vi haft löpande kontakt med, nätverket består i dagsläget av över 120 företag.

Den gröna näringens karaktär gör att det inte är helt enkelt att mäta projektets insatser på kort sikt. Exempelvis kan investeringar i forskning och utbildning kan ha en långsiktig inverkan genom att vi bidragit till att öka kunskapsnivån, men omedelbara resultat är inte alltid lätta att mäta. Den gröna näringen påverkas också av yttre faktorer som väder och globala marknadstrender, vilket också kan komplicera delar av projektets resultatbild. Det vi tidigt identifierade var att vi behövde stärka samverkan och initiera fler samarbeten och projekt mellan branschens aktörer, vilket har skapat viktiga nätverk, självklara plattformar och fler forum där vi hittat beröringspunkter som tagit oss framåt på flera områden.

Lantbruksmässan är ett tydligt exempel på ett lyckat samverkansprojekt där vi under 6 år tillsammans med bland annat LRF, Grans Naturbruksgymnasium, Länsstyrelsen och Hushållningssällskapet arbetat med fokus på kompetenshöjning och erfarenhetsutbyte riktat lantbruksföretagare för att öka attraktiviteten för branschen och sätta Norra Sveriges lantbrukssektor på kartan.

Röster från våra samarbetspartners:

”Projekt Gröna Näringar har haft ett stort fokus på att hitta samarbete och samverkan inom den gröna branschen både lokalt i Piteå och utanför kommunens gränser. I vårt till ytan mycket stora län, men i jordbrukssammanhang ett mycket litet län, är starka samarbeten inom branschen mycket viktiga för ökad lönsamhet i lantbruksföretaget som en ökad livsmedelsproduktion vilket projektet bidragit till inom flera områden.”

Marie Lundberg, Områdeschef Hushållningssällskapet

”Projekt Gröna Näringar har gett landsbygdsfrågorna fokus, framför allt genom att skapa en gemensam arena för samtliga organisationer som tidigare jobbat mycket i egna stuprör utan organiserad samverkan och samarbete. Projektet med alla dess aktiviteter har också medfört en positiv marknadsföring för näringen som gett en extra skjuts för näringen.

Projektet har gett en stor positiv inverkan på Grans genom att lyfta och belysa vikten av landsbygdsutveckling och därmed också vikten av kompetensutveckling inom näringen där nu skolan har en mycket viktig roll i Regionen.”

Irene Worrjö Verksamhetschef Grans Naturbruksgymnasium

4. Resultatspridning

För att sprida på projektets resultat men också för att skapa intresse för den gröna näringens frågor har vi bland annat använt oss av följande kanaler och plattformar:

- Nyhetsbrev
- Facebook/Instagram/LinkedIn/YouTube
- Kvartalsvis information
- Projektgruppsmöten
- Pressmeddelanden
- Tidningsartiklar
- Skrivit artiklar i Norrbruk
- Skrivit krönikor i Jordbruksaktuellt
- Varit med i radio
- Varit med i TV
- Träffar för att visa upp projekt
- Skapat egna forum för att sprida information och skapa intresse för näringen, tex GRO – Forum för Norrbottens gröna näringar
- Hemsidorna ojebylantbruksmassa.se och gronanaringar.com
- Kunskapsbank på ojebylantbruksmassa.se
- Digitala informationer (t.ex. om digitala försäljningslösningar)
- 1-1 möten med de som varit intresserade av särskilda delar, t.ex. matchmakingprojektet
- Deltagit och pratat på konferenser
- Deltagit och pratat på möten i olika forum

5. Jämförelse med ursprungligt uppdrag

De mål som sattes upp i den tidiga projektformuleringen fungerade inte i praktiken att arbeta mot av flera anledningar, därför reviderades dessa under projektets gång tillsammans med projektgruppen. De nya målen har haft sina utgångspunkter i 5 missioner som fokuserat på att öka samverkar aktörerna emellan, bidra till en hållbar tillväxt och en hög efterfrågan på näringen produkter och tjänster samt höja branschens attraktivitet och att bidra till att trygga kompetensförsörjningen i näringen.

- Projektskrivningarna ändrades bland annat för att den regionala livsmedelsstrategin Nära Mat skulle vara den som satte riktningen i arbetet, och så projekt Gröna Näringar inte ska ha några egna mål som inte är i linje med Nära Mat.
- Andra ändringar som gjordes rörde bland annat ett mål som specificerade antal personer som ska vara verksamma inom Grans utöver kommunens egen personal. Där 65 personer är tänkta att jobba inom forskning/högre utbildning. Att etablera forskning är ingen enkel sak och målen om antal personer som skulle vara verksamma inom detta bedömdes inte rimliga, därför ändrades målen runt forskning och högre utbildning men det kvarstod att projektet skulle arbeta för att stärka forskningen och möjliggöra för högre utbildningar. Den nya inriktningen när det gäller arbetet runt forskningsarbetet har istället varit att genom att allokera medel årligen till RJN (Regional Forskning för Norra Sverige) kunna vara med och påverka vilka forskningsprojekt som beviljats medel och har därigenom kunna bidra till att forskning som är av intresse för Norrbottens gröna näringar. 2019 blev Gröna Näringar samarbetspartner till RJN och gick in med 150 tkr om året i tre år och erhöll därmed en styrelseplats. Genom RJN har Gröna Näringar även fått ett stort nätverk bland forskare med relevant inriktning för projektet.

- Det fanns även ett mål om att ett professionellt och självfinansierat projektkontor ska finnas på plats på Grans. Det är något vi arbetade för i projektet. En slutsats som utkristalliserades i mitten av projektet var att några av Gröna Näringars viktigaste uppgifter att jobba med samverkan och driva utveckling, och inte enbart jobba med projekt. Det är arbetsuppgifter som är otroligt viktiga, men svåra att få finansierade av projektmedel. Vi såg att det finns behov av någon form av grundfinansiering (från förslagsvis kommun och region) för att även efter projektslut kunna jobba med dessa utvecklings- och samverkansfrågor.
- I bilaga 2 (matris) redovisas de aktiviteter som genomförts under projekttiden och i bilaga 1 (aktivitetsrapport) redovisas aktiviteterna utförligt årsvis.

6. Kvarstående problem/aktiviteter

Det finns fortfarande ett stort behov av en part som arbetar med samverkan kopplat till de gröna näringarna. Den roll projekt Gröna Näringar haft har till stor del bestått i att som oberoende part, sammankoppla näringen aktörers för att tillsammans nå en större effekt för att näringen ska kunna utvecklas och växa. Det arbete är inget som genomförs av sig själv utan kräver personer som arbetar långsiktigt och dedikerat med det.

Vi har fortfarande ett pågående projekt där Piteå kommun är huvudman tillsammans med Hushållningssällskapet. Projekt Markhotellet pågår fram till och med mars 2025 och finns att läsa om i bilaga 1 (aktivitetsrapport). Vi är även projektmedarbetare i Länsstyrelsens satsning Företagssyftet under hela 2024.

7. Efterkalkyl/effekter

Projektet har hållit sig inom budgetramen. Under de första åren sökte projektet en ny projektperiod varje år från Region Norrbotten. Under denna tid lyckades inte projektet upparbeta hela den budget som fanns. Under 2020 gjordes detta om, projekt Gröna Näringar förlängdes med ett år (2023) och projektperioden blev hela tiden från mars 2020 till december 2023 vilket möjliggjorde att medlen sköts på framtiden och räckte till ett års arbete till.

Effekter av projektet kan vara svåra att bedöma rakt av då större delen av arbetet är långsiktigt arbete som handlar om att stärka en näring och skapa mer samverkan inom den, men det vi tydligt kan utläsa är bland annat att vikten av samverkan som har utgjort en betydande del under arbetet med projekt Gröna Näringar. Samverkan och samarbeten är inte något som gör sig självt, utan något som man behöver dedicera tid och resurser till. Övriga resultat och effekter vi kunna se är:

- Styrkan i att driva projekt med en kommun som projektägare ger stabilitet till projekten.
- Att ha möjlighet att använda kommunens verktyg i arbetet är en tillgång. Inte enbart när det gäller upphandling utan också en ökad intern samverkan och att kunna påverka de signalvärden som en kommun kan skicka ut.
- Ett projekt som Gröna Näringar är ett kraftfullt verktyg som arbetet för att samla näringen både lokalt och regionalt, och som gjort Piteå kommun till en föregångare som tydligt visar att man satsar på den gröna näringen.

- Det är en liten bransch och det är oerhört viktigt att vi arbetar tillsammans och har ett bra samarbetsklimat mellan oss.
- Projekttrötthet hos företagare är vanligt, det blir många projekt – men vad blir det av dem? Samtidigt är det viktigt att vi får med företagarna och värdera deras tid högre. I projekt framöver ser vi att viss ersättning för den tid företagen lägger ner bör utgå.
- Vi ser en stor vinst i att projekt Gröna Näringar varit en oberoendet part som jobbar för näringen i stort, varit en viktig länk mellan näringen aktörer som inte funnits tidigare.

Se bilaga 1 för mer utförlig information om projektets aktiviteter och dess effekter.

8. Erfarenheter av projektet

Projektet hade gynnats av att en ordentlig förstudie hade gjorts inför det att projektet formades. Nu fick mycket tid i början av projektet ägnas åt att hitta ett lämpligt område för projekt Gröna Näringar att avgränsa sig inom för att matcha de andra aktörer som är verksamma inom näringen.

Projektet var inte tydligt avgränsat och svårt att följa upp och saknade många av de karaktärsdrag som ett framgångsrikt projekt bör ha för att ge bäst effekt (tydlighet, avgränsning, genomförbarhet, relevans).

I revideringen av projektet gavs vi en tydligare riktning i arbetet mot att kunna bidra till den regionala livsmedelsstrategin Nära Mat, men också nå den vision vi satt upp och de missioner vi gett oss själva i uppdrag. Att målen är relevanta och genomförbara är av högsta vikt för att skapa ett tydligt projekt där man kan se både kort- och långsiktiga effekter. Det finns ett stort behov av kompetens runt projektledning, evenemang, kommunikation och samverkan inom branschen, och närliggande branscher, något som blev mycket tydligt under projektets gång. Det har varit, och är, stor efterfrågan på den kompetens som utvecklats i och med projekt Gröna Näringar, att verka som en oberoende part som både initierat relevanta projekt och samarbeten, men även deltagit i befintliga projekt är något vi sett ett tydligt behov och nytta av.

Datum

20240119

Underskrift projektledare

Datum

20240119

Underskrift uppdragsgivare

